

Elk land zijn eigen aidsprobleem

'Bietjie bang om oor aids te praat'

Haar bezoek aan de assemblee van de Gereformeerde Oecumenische Raad in juli 2005 confronteerde Marloes Keller met de aidsproblematiek ver weg en dichtbij. Na terugkomst liet die kwestie haar niet meer los. Er volgde een mailwisseling met een predikant uit Swaziland, een gebied met de hoogste aids-

cijfers ter wereld. Binnenkort bezoekt zij Zuid-Afrika. Een voorbeschuiving.

"Bij ons in de kerk komt aids niet voor", reageert de Australische gedelegeerde boos. "Daar mag je God op je blote knieën voor danken", antwoord ik vinnig in mijn beste Engels.

Tijdens de assemblee van de Gereformeerde Oecumenische Raad in juli 2005 ontmoetten vertegenwoordigers van 39 kerken uit de gereformeerde traditie elkaar om te praten over geloofskwesties. Ik ben lid van de Nederlandse delegatie namens de Protestantse Kerk in Nederland en word benoemd tot reporter (notulist) van de commissie hiv/aids.

De commissie is een goede afspiegeling van de aanwezigen op de assemblee: er zitten voornamelijk Afrikanen in de groep. Aangevuld met een aantal Aziaten en één Australiër. Ik ben de enige Europeaan.

Bij de start van de bijeenkomsten vraag me ik me af hoe ik een bijdrage kan leveren aan dit gesprek. "Ik weet weinig over hiv/aids en ken geen mensen die het hebben, terwijl het voor anderen in de commissie de harde dagelijkse realiteit is. Zij kennen (en kenden) vast velen die hieraan lijden. Maar ik heb er niks mee te maken. Godzijdank!"

Mijn voornemen is dan ook om vooral te luisteren en te notuleren. Meer kan ik niet doen...

De voorzitter van de commissie is Arnau van Wyngaard, een predikant uit Swaziland. Hij heeft een conceptrapport geschreven dat opgebouwd is als een schuld- en geloofsbelijdenis.

De discussie over het conceptdocument, waarbij de Afrikanen de boventoon voeren, doet mij opnieuw realiseren dat aids voor velen van hen niet een probleem is dat je met een financiële donatie van je af kunt zetten. Ik leer dat het virus in Afrika zich voornamelijk verspreidt door overspelige echtgenoten - die daarbij ook nog eens geen condooms gebruiken - en verkrachtingen. Hierdoor zijn vrouwen en kinderen vervolgens de grootste slachtoffers.

Jos

En dan op eens, nadat het document doorgenomen is en iedereen zijn zegje heeft gedaan, komt Jos in mijn gedachten op. Ik had jaren niet meer aan hem gedacht en op eens was hij daar weer. Jos zat bij mij in de belijdenisgroep van de Westerkerk in Amsterdam. Onderdeel van de weg naar belijdenis is een weekend waarin we el-

kaar ons geloofsverhaal vertellen. Jos z'n verhaal herinner ik me niet meer door de schok die hij bij mij veroorzaakte met zijn mededeling dat hij hiv-positief was. De vraag "hoe lang heeft hij nog te leven?" hield mij de rest van zijn geloofsverhaal bezig. Inmiddels is hij overleden.

Liberaal houding

Met Jos in gedachten, gecombineerd met de verantwoordelijkheid als gedelegeerde namens de Protestantse Kerk in Nederland, open ik op eens mijn mond. Ik begin met te zeggen dat ik het een prachtig document vind, maar dat het mijns inziens voornamelijk over de Afrikaanse situatie gaat.

Ik geef aan dat de situatie in Nederland (en Europa) anders is en dat ik daar graag over wil vertellen, maar dat ze zich dan wel moeten realiseren dat een groot

deel van 'mijn kerk' ten opzichte van seksualiteit een liberale houding heeft.

De groep knikt mij bemoedigend toe en dus leg ik voorzichtig uit dat een groot deel van de leden van de Protestantse Kerk in Nederland geen bezwaar heeft tegen seks voor het huwelijk, het gebruik van condooms en homoseksualiteit. Zaken die, zo blijkt uit het gesprek tot nu toe, in andere landen vaak taboe zijn.

De Gereformeerde Oecumenische Raad belijdt schuld ten opzichte van God, medegelovigen en de wereld vanwege haar onvermogen om een profetische stem te laten horen toen er nog tijd was om een verschil te maken. Ze geeft toe dat zij het probleem hiv/aids te lang heeft genegeerd en dat zij te lang een directe link heeft gelegd tussen hiv/aids en zonde. Ook realiseren de lidkerken zich dat zij zich onterecht geschaamd hebben voor seksualiteit en te lang het verband tussen de effecten van extreme armoede en hiv/aids heeft genegeerd. Bovendien heeft zij de slachtoffers te vaak gestigmatiseerd en te weinig zorg voor hen gedragen. Ook zijn de lidkerken te lang stil geweest met betrekking tot seksueel misbruik van en geweld tegen vrouwen.

Essentie van het document *Towards a Theology of Hope in a Time of HIV/AIDS* - Assemblee Gereformeerde Oecumenische Raad, Utrecht juli 2005

Uiteindelijk maak ik mijn punt door aan te geven dat het hiv-virus in Nederland voornamelijk voorkomt onder homoseksuelen. Een totaal andere groep dus dan de slachtoffers in Afrika.

het hoogste percentage aids-slachtoffers ter wereld, 38,8% van de mensen boven de 15 jaar is besmet met het hiv-virus.

Regelmatig mailen we elkaar artikelen die over dit onderwerp gaan. Het is opvallend dat lang niet alle berichten die in de Nederlandse media over aids in Afrika verschijnen, ook door de Afrikaanse media genoemd worden. Is dat inderdaad de angst waar Arnau het over had in één van zijn mails? "In Zuid-Afrika is mense bietjie bang om oor aids te praat."

Bijna een jaar na de assemblee ga ik, samen met een vriendin, op reis naar Zuid-Afrika. Uiteraard zijn wij van harte welkom bij Arnau en zijn gezin. In het weekend dat wij bij hem te gast zijn, neemt hij ons mee naar aidsprojecten van zijn kerk.

Ik verheug me enorm op deze reis naar Zuid-Afrika en Swaziland, maar moet eertlijk toegeven dat ook ik een 'bietjie bang' ben. Bang dat Arnau gelijk krijgt: "Niemand kan kennisneem van die probleem en dan nog onbetrokke bly nie!"

In *Centraal Weekblad* doe ik binnenkort verslag van mijn ervaringen in Swaziland.

Marloes Keller

Marloes Keller is lid van de Programima Overleg Vergadering Oecumene (PKN) en werkzaam als Content Manager Internet bij de IKON.

Het GOR-document 'Towards a Theology of Hope in a Time of HIV/AIDS' is te vinden op www.recweb.org. Meert over het werk en de gemeente van Arnau van Wyngaard is te vinden op www.swazimission.co.za.

Verkeersbord in Swaziland waarbij een poppetje is voorzien van het strikessymbool van aids. (foto CW)

Triest record

Aids is een belangrijk onderwerp in onze mailwisseling. Zijn leven staat in het teken van de strijd tegen de verspreiding van het hiv-virus en de zorg voor aids-patiënten. Swaziland heeft, volgens aids.nl, het trieste record van